

dobro, imej jih, a ne mešaj med to število **izprašanih voditeljev** ednorazrednic in nadučiteljev večrazrednic. Mislino, ako smo dosegli in posedamo taka mesta, da smo pač sposobni poučevati izročeno nam mladino, ker imamo menda ravnotaka izpričevala kakor naši c. kr. okrajni šol. nadzorniki in kakor nekateri c. kr. vadniški učitelji, ki jim bo izročen pouk v teh tečajih.

C. kr. deželnemu šolskem svetu pa povemo na uho, da pasivna resitenca med slovenskim, oziroma kranjskim učiteljstvom še ni prenehala, vključ obljubljenim 25 % — **Značajnega prostovoljca in značajne prostovoljke ne bo nobene**, mežnarje in organiste pa le skup — le »skup, uboga gmajna.«

Liga 1 + 2.

Klic po kruhu.

Na naslov blagorodnega gospoda c. kr. namestnika v Trstu in c. kr. dvornega svetnika in okrajnega glavarja v Gorici.

Z ozirom na objavljena poročila, da se ne potrdi zakon o izboljšanju učiteljskih plač, se drznem opozoriti imenovana gospoda na to:

Učiteljstvo naše dežele je zaradi naraščujoče draginje v skrajni bedi. Od dne do dne prihajajo večji izdatki in večje potrebe zaradi fizično obnemoglega učiteljstva; skrajni čas je, da se enkrat opomore tej neznosni bedi in da se da tudi učiteljstvu, kar mu gre po človeških in naravnih zakonih.

Naš deželni zbor igra z življenjem skrajno obupanega učiteljstva nemoralno, nedostojno in netaktno igro že skoro 4 leta, in čas je došel, ko se mora ta neumestna šala z nami končati in nam dati, kar nam gre po vseh paragrafi.

Zato nasvetujemo gospodoma, naj referirata v prilog zakonu in vplivata pri visoki vladi, da predloži zakon v najvišje potrjenje, tudi če se popolnoma ne ujema z drž. zakoni. (Saj je tudi dosti šol. zakonov, ki se ne ujemajo z obstoječimi našimi razmerami, a se jih vendar izpolnjuje.)

Vse učiteljstvo naše dežele apelira na visoka gospoda in ju opozarja na morebitne posledice, ki bodo v škodo vsem, če se zakon ne potrdi!

Na Goriškem, dne 27. novembra 1905.

Eden v imenu vseh.

Okrajno nadzorništvo na Primorskem.

V letošnji 13. številki smo pisali v »Tovarišu«, da so pisali c. kr. vadnični učitelji c. kr. ministra za bogočastje in uk, naj se ozira posebno nanje pri imenovanju c. kr. okrajnih nadzornikov za ljudske šole. Pri nas na Primorskem se kaže, da je c. kr. minister uslišal to prošnjo vadničnega učiteljstva, ker je pretežna večina okraj. šol. nadzornikov imenovana izmed vadničnega učiteljstva. Nič bi ne imeli proti temu, ako bi bili ti izbrani iz onega vadničnega učiteljstva, ki je službovalo tudi na ljudski šoli in tako poizkusilo težave, sitnosti in dobrote, ki jih uživa ljudskošolsko učiteljstvo. Proti temu pa protestujemo, da se imenuje za c. kr. okrajnega šolskega nadzornika vadničnega učitelja, ki je 15. julija dovršil učiteljske, a že isto leto bil 15. septembra vadnični učitelj, tam

služboval nekaj let ter uporabljal praktične nastope zato, da je med tem časom čital časnike.

Protestujemo proti temu, da se imenuje za okraj. šol. nadzornika vadnični učitelj, ki misli, da sodi pod njegov nadzor tudi upokojeno učiteljstvo ter potem porablja za to čas, določen okraj. učitelj. skupščini.

Protestujemo proti temu, da se imenuje za okr. šol. nadzornika tak vadnični učitelj, ki niti ne ve, koliko učnega časa je določenega posameznim razredom, skupinam ali oddelkom na ljudski šoli.

Protestujemo proti temu, da se imenuje za okr. šol. nadzornika tak vadnični učitelj, ki misli, da je smoter nadzorovanju to, da šikanuje ono učiteljstvo, ki se trudi, da bi se uveljavili zakoni, določujoči pravno razmerje učiteljstva, in da bi se slabi §§ teh zakonov zamenjali ustavnim potom z boljšimi.

Protestujemo proti temu, da se imenuje za c. k. okr. nadzornika vadnični učitelj, ki ima pri okr. šol. svetu referat in pregleduje in potrjuje urnike, pa vendar ne ve, kdaj se poučuje veronauk.

Protestujemo proti temu, da se imenuje za okr. šol. nadzornika vadnični učitelj, ki zahteva, naj se vpisujejo otrokom zamude, ako ne pridejo ob nedeljah in praznikih k farni maši, in zahteva, naj se zato starše naznanja in v kazni predlaga, akoravno pravi okrožnica okr. šol. sveta, da so otroci ob nedeljah in zapovedanih praznikih prosti.

Proti temu bi moralo ljudskošolsko učiteljstvo splošno protestirati.

Splošno naj zahteva ljudskošolsko učiteljstvo, da se imenujejo okrajni šol. nadzorniki le izmed ljudskošolskega učiteljstva, ker še nihče ni slišal, da bi se imenovali davčni nadzorniki izmed sodnijskih uradnikov, akoravno so finančni in sodnijski uradniki na vseučilišču študirali jus in se razločujejo le po tem, kakšno prakso je kdo nastopil. Tudi ljudskošolski učitelji se razločujejo od vadničnih po tem, kje so prakso nastopili. V vseh stanovitih se nastavljajo nadzorniki le izmed onih, ki so službovali v dotičnem stanu; le pri ljudskošolskem učiteljstvu je to drugače, le tu je lahko nadzornik tudi takšna oseba, ki ni potem nikdar več videla od znotraj ljudske šole, kar jo je zapustila v otroških letih. V vsakem okraju je gotovo kdo med učiteljstvom, ki bi lahko to službo opravljal, kar bi mu tudi pristojalo kot odlikovanje in nagrada za trudapolno delo.

Res je na Kranjskem nekaj okr. šol. nadzornikov, ki so imenovani izmed ljudskošolskega učiteljstva, a so pozabili, kaj so bili prej. To je mogoče zato, ker oni, ki jih je predlagal v imenovanje, ni bil ali sam sposoben ali pa je bil pristranski, da je zlorabljal izročeni mu urad.

Nočem tega na drobno razpravljati, pač pa predlagam, naj vsa okrajna in deželna učiteljska društva pri občnih zborih o tem razpravljajo ter poročajo »Zavezi«, da spravi to vprašanje na dnevni red pri prihodnji skupščini.

Doba discipliniranja — v Istri.

Sedaj, ko smo v dobi disciplinarnih preiskav zaradi nevršenja najmanj znamenitega § šolskih zakonov, sem se namenil, zbrati nekoliko takšnega gradiva, da olajšam opravila oblastnikom. Oprostite mi, bralke in bralci, ako se držim nič kaj poetičnega pregovora, ki pravi: »Riba smrdi pri glavi«, saj je vsakemu znano, da v §§ ni mnogo poezije.